

Nieuwe waarneming van *Aequorea forskalea* (Forsskål, 1775), een zeldzame hydromeduse, aan de Belgische kust

Hans De Blauwe

Hydromedusen uit het geslacht *Aequorea* bereiken vaak een diameter van meer dan 4 cm. Daarom zijn zij en *Eutonina indicans* (tot 3,5 cm diameter) de enige hydromedusen die door strandbezoekers opgemerkt worden. *Aequorea vitrina* of het lampenkapje wordt zelfs groter dan 10 cm en wordt bijna jaarlijks in kleine aantallen waargenomen. In het Grevelingenmeer kunnen ze massaal voorkomen en ook in de achterhaven van Zeebrugge vindt je soms kleine aantallen gedurende een korte periode. *Aequorea forskalea* is veel zeldzamer. Na 10 jaar is er opnieuw een waarneming aan de Belgische kust.

Op 29 juli 2011 waren Anne Coppens en Jef De Groote van dienst als bewakers van de Baai van Heist. Dit gebied is namelijk van begin april tot eind juli gesloten voor het publiek om de rust van de broedvogels te bewaren. Bij laagtij bemerken ze in de branding een hydromeduse die het uiterlijk van het lampenkapje (*Aequorea vitrina*) heeft. Het dier wordt voor verder onderzoek meegenomen in een plastic zak met zeewater. Bij nader onderzoek blijkt het om de zeldzame *Aequorea forskalea* (foto 1) te gaan.

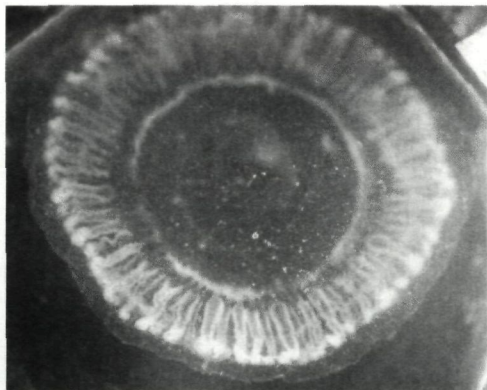

Foto 1: *Aequorea forskalea* (foto: Hans De Blauwe)

Het dier wordt gemeten en gefotografeerd en terug in vrijheid gesteld in de jachthaven van Zeebrugge. Een terugzetting in de Baai van Heist zou onherroepelijk leiden tot het aanspoelen en sterven van dit zeldzaam exemplaar.

Herkenning:

Aan onze kusten zijn slechts twee *Aequora* soorten bekend nl. *Aequorea vitrina* (lampenkapje) en *Aequorea forskalea*. Beide lijken heel erg op elkaar. Ze zijn schotelvormig, dik in het centrum en geleidelijk dunner wordend naar de rand en kunnen gemakkelijk een diameter van meer dan 10 cm bereiken. Opvallend is het grote aantal lijntjes die uitstralen vanuit het centrum. Zelfs bij heel kleine exemplaren zijn al meer dan 20 radiale kanalen aanwezig, tijdens de groei nemen die in aantal toe tot vele tientallen.

Een opvallend verschil tussen beide soorten zit in de verhouding tussen het aantal radiale kanalen en het aantal tentakels. *Aequorea vitrina* heeft ongeveer drie maal zoveel tentakels als radiale kanalen, dit maakt 3 tentakels/radiaal kanaal. De zeldzame *Aequorea forskalea* heeft ongeveer evenveel tentakels als radiale kanalen, dus 1 tentakel /radiaal kanaal (foto 2). Voor determinatie is het gemakkelijker om het dier in water te bekijken en over een afstand van bvb. 10 radiale kanalen het aantal tentakels te tellen.

Gedurende een vijfjarig onderzoek (1999 – 2003) naar kwalen en hydromedusen in de buurt van Zeebrugge (De Blauwe, 2003) is *Aequorea forskalea* slecht 3 maal aangetroffen, telkens in de jachthaven van Zeebrugge. De verminderde aandacht na dit onderzoek is wellicht de oorzaak van het uitblijven van meer waarnemingen. Toch blijft het een zeldzame soort want tijdens monsternames op zee is de soort niet aangetroffen (Vanginderdeuren Karl, pers. med.).

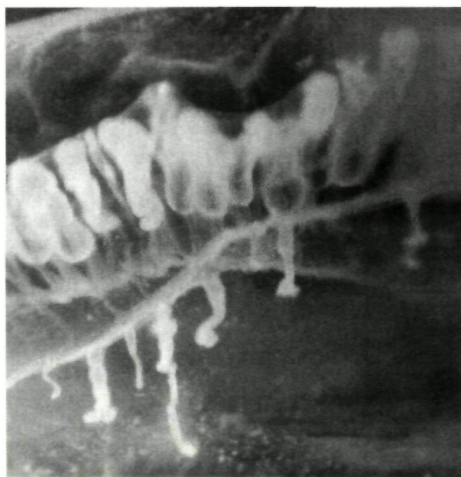

Foto 2: *Aequorea forskalea* - tentakels (foto: Hans De Blauwe)

Hierna alle waarnemingen aan de Belgische kust uit de periode 1999 – 2011 met afmetingen, aantal radiale kanalen en tentakelaantal:

Datum	Beschrijving	Vindplaats
29/09/2001	1 ex (6 cm) met 74 radiale kanalen en ongeveer 70 tentakels	Zeebrugge
16/07/2002	1 ex (1,2 cm) met 42 radiale kanalen en 42 tentakels	Zeebrugge
24/07/2002	1 ex (4,3 cm) met 46 radiale kanalen en 34 tentakels	Zeebrugge
29/07/2011	1 ex (4,5 cm) met ongeveer 40 radiale kanalen en evenveel tentakels	Heist

Summary

The author reports a new find of the rare hydromedusa *Aequorea forskalea* (Forsskål, 1775). It was found in the surf on the beach at Heist, Belgium. He summarises the known observations in Belgium sofar, the previous cases being from the marina in Zeebrugge, the former fishing dock nearby.

Literatuur

DE BLAUWE, H. (2003). Ribkwallen (Ctenophora), schijfkwallen en medusevormende hydroïden (Cnidaria: Scyphozoa, Hydrozoa) te Zeebrugge, resultaten van 5 jaar waarnemingen (1999-2003) *De Strandvlo* 23(3): 80-125.

**Watergang 6
8380 Dudzele**